

nut mielelläni artikkelin internetistä kerättyjen aineistojen käytöstä rahapelitutkimuksessa tai pohdintaa laadullisen ja määrällisen tutkimusotteen yhdistämisestä. Kirja on kuitenkin hyvä johdatus rahapelitutkimuksen ei-ongelmapelajaat kohteekseen ottavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Rahapelitutkimusta tehdessään tutkijat pääsevät käsiisi mitä moninaisimpiin yhteis-

kunnallisiin ilmiöihin. Tässä artikkelikokoelmassa näitä ilmiöitä ovat muun muassa rahapelajien ja heille palveluita tuottavien yhtiöiden edustajien omat käsitykset sattumasta, onnesta, rahasta, työn ja vapaa-ajan suhteesta, voittounelmoinnista sekä eri kansanryhmien ja naisten ja miesten sosiaalisista suhteista. Teknologian rooli osana rahapelaamista on kokoelmassa hienosti esillä.

Kaiken kaikkiaan teos jatkaa kulttuurisen rahapelitutkimuksen linjalla ja vahvistaa ymmärrystä siitä, että muiden yhteiskunnallisten ilmiöiden tavoin raha- ja pörssipelaaminen on aina sidottua tiettyyn aikaan, kulttuuriin ja paikkaan. Kokoelma on myös kiinnostava kaikille, joita kiinnostaa taloudellinen riskinotto ja riskin tuottaminen ja myyminen.

Ympäristön yhteishyvän lähteille

JARI LYTTIMÄKI

Yltäkylläisyyden aika on loppumassa. Tämä on ympäristöfilosofi Ville Lähden mukaan raa-ka fakta, josta ei tarvitse kiistellä. Sitäkin enemmän miettimistä on siinä, miten yhteiskunnat ja ihmiset selviytyvät niukkenevien luonnonvarojen maailmassa. Lähden kirja tarjoaa mietinnälle asiallisen kiihkoimmat perusteet.

Kirjan keskeinen käsite on ympäristön yhteishyvä, joka tarkoittaa pitkälti samaa kuin ympäristötutkijoiden viime aikoina ylenpalttisestikin suosima ekosysteemipalvelun käsite. Kumpikin viittaa niihin hyötyihin ja toiminnan edellytyksiin, joita elollinen luonto ihmiselle tuottaa. Näihin kuuluvat niin ilmakehän happi, jota hengitämme, kuin meristä nostettava kala, jolla ruokitaan kalanviljelylaitoksissa loiskivia lohia.

Lähde ei määrittele ympäristön yhteishyvää täsmällisesti, eikä se tunnu tarpeelliselta-

kaan. Sateenvarjomainen käsite on puhutteleva jo itsessään. Kyse on vuorovaikutusten verkostoista ja monien mittakavojen yhteensulautumista. Ihminen ei elä irrallaan luonnon ekosysteemeistä, vaan olemme vääjäämättömästi mukana joko luomassa tai rapauttamassa ympäristömme yhteishyviä.

Teos jakaantuu viiteen päälukuun. Ensimmäinen luku hahmottaa muutosten ja murrosten luonnetta nykymaailmassa. Toinen luku avaa niukkuuden käsitettä käyttäen konkreettisina esimerkkeinä energian, veden ja ravinnon riittävyyttä. Kolmas luku tarkastelee tiedon epävarmuutta ja syventää keskustelua jaotteleamalla niukkuuden absoluuttiseen ja suhteelliseen, rajattuun ja äärimmäiseen sekä lähteiden ja nielijien niukkuuteen. Kaksi viimeistä lukua pohtii sitä, millainen yhteiskuntapolitiittinen haaste niukkuus on. Niukkuuteen sopeutuminen ei

Ville Lähde
Niukkuuden maailmassa
niin & näin -kirjat, 2013

ole helppoa edes ympäristöliikkeelle, puhumattakaan muista yhteiskunnallisista toimijoista.

Lähde hahmottaa kolme pitkän aikavälin mahdollista tulevaisuutta. Pahimmillaan luonnonvarojen liikakäyttö johtaa absoluuttiseen niukkuuteen, joka romahduttaa yhteisöt eikä jätä mahdollisuuksia kestävämpien toimintatapojen kehittämisen. Toinen vaihtoehto on sitkeä pyrkimys jatkaa nykymenoa mahdollisimman kauan. Tämä vaatisi yhä avoimemman voimapolitiikan käyttöä, ihmisten eriarvoisuuden kasvattamista ja kurjuuden ulkoistamista heikoimmille.

Kolmantena tulevaisuuden perusvaihtoehtona on sopeutuvuuden edellytysten rakentaminen. Tämä vaatisi sitä, että ta-

louden ”realiteettien” sijaan politiikan sisältöjä määrittäisi monipuolinen ekologinen ja yhteiskunnallinen tieto. Valmiita ja ongelmattomia ratkaisuja ei ole, mutta parhaimmillaan voimme hankkia lisää aikaa hallitulle yhteiskunnalliselle muutokselle ja teknologian – niin matalan kuin korkeankin – kehittämislle.

Aikalisä on tarpeen, sillä olemme perineet tilanteen, jossa monet haitalliset kehityskulut jatkuvat vielä pitkään. Esimerkiksi energiajärjestelmien muuttaminen on vääjäämättä hidasta, riippumatta siitä, miten vakavana ongelmana ilmas-

ton muuttumista tai öljyn hupenemista pidetään.

Lähde painottaa moniulotteisten tarkastelujen tärkeyttä. Monimutkaisia kysymyksiä ei ole mahdollista saada haltuun yksiulotteisilla mittareilla. Silti yksinkertaistavat indikaattorit ovat tarpeen. Tämä tulee esiin kirjassakin, jossa hyödynetään äärimmilleen pelkistettyjä ja siksi puhuttelevia graafeja vaikkapa biomassan ja fossiilisten polttoaineiden välisten suhteiden havainnollistamiseen.

Liialliset yksinkertaistukset ja kapeat rajaukset ovat ongelmallisia ennen muuta siksi, että ne johtavat ihmistoiminnan

sivuvaikutusten unohtamiseen. Lähde kuitenkin huomauttaa, että kärsivällisyys toiminnan sivuvaikutuksista huolehtimiseen on väistämättä kortilla erityisesti silloin, kun ajat ovat ankeat ja saavutetuista eduista on tingittävä.

Teos on helppolukuinen, paikoin jopa lennokas. Sitä ei silti kannata hurauttaa kerralla läpi, sillä lukujen välillä on hieman toistoa. Tämä ei häiritse, jos kirjan malttaa lukea jaksoittain, sisältöä vaikkapa päivän uutisointiin peilaten. Parhaimmillaan kirja lieneekin luku kerrallaan nautittuna, hitaasti sulateltuna.

Globalisaation kukkanen avaa silmät maapallomme todellisuudelle

TUULA-MARIA AHONEN

Toimittaja, tietokirjailija Elina Grundström lähtee liikkeelle suomalaisten kukkasuosikista, orkideasta. Tositarinalla on kaksi päähenkilöä. Toinen on salaperäinen Borneon sydänalueilta kotoisin oleva kaunotar. Toinen on elämä itse, maapallon ekosysteemi.

Vielä pari vuosikymmentä sitten orkideat olivat Suomes-
sa hyvin harvinaisia ja kalliita.

”1990-luvulla orkideoita alettiin jalostaa ja tuottaa massoittain samoissa halpatuotantomaisissa, joissa valmistetaan elektroniikkaa, lenkkitosuja ja muotivaatteita”, Grundström toteaa.

Teolliset markettiorvideat eivät tuoksu. Grundström etsii kirjassaan hienostunutta mustaa orkideaa, upeaa luonnonkukkaa, joka vaihtaa tuoksuaan päivän mittaan. Sitä on hyvin vaikeata löytää, vaikka Grundström tekee kirjaansa varten useita matkoja Indonesian Keski-Kalimantaniin.

”Orkideoiden kohtalo ker-
too, miten ympäristöongelmat ovat muuttuneet ja käsitykset niistä ovat syventyneet. Vain muutama vuosi sitten trooppisten orkideoiden suurimpana uhkana pidettiin kaupallista keräilyä ja salakuljetusta. Sit-
ten havaittiin, että sademetsien

Elina Grundström
Musta orkidea
Tositarina kukkasista jotka
menettivät tuoksunsa
Nemo, 2013

laittomat hakkuut ja ilmastonmuutoksen edesauttamat tulipalot olivat niille vieläkin tuhoisampia. Nykyään suurimpana orkideoihin kohdistuvana uhkana pidetään öljyplantaasi-
en perustamista ja muita laajoja maankäytön muutoksia”, Grundström kertoo.

Tositarina johdattaa lukijan maapallon toiselle puolelle ja herättää syvällisiä kysymyksiä siitä, miten yhteisiä asioita tuli-